

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

III. ÅRG.

STOCKHOLM, 1 MAJ 1914.

Nr 9.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ESTER BRISMAN.

Träffas onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan 1

Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.

Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1914 1 krona. Lösnummer 5 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 kr.

75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Annonspris: 15 öre per millimeterhöjd, större annonser och årsannonser rabatt.

Annonsavdeln.: Rikstel. 456. Allm. tel. 604.

9 f. m.—7 e. m.

Valresultaten ur kvinnorösträttssynpunkt.

Den korta, men i vårt land enastående hetsiga valstrid, som föregått de extra valen till Andra kammaren, är nu avslutad och resultaten föreliggande färdiga. Huru man betraktar dessa beror naturligen i hög grad av den partiståndpunkt man intar, men helt oberoende av dylika synpunkter måste de rösträttsintresserade kvinnorna göra sig den frågan: huru te sig valresultaten ur kvinnorösträttssynpunkt?

För att klargöra detta måste man göra en liten rekapitulation av de olika partiernas ställning till kvinnorösträtten. Den är i korthet följande: de båda vänsterpartierna ha upptagit frågan på sina program, högerpartiet har uttalat sig emot en lösning av frågan nu. Tre gånger har Andra kammarens vänstermajoritet bifallit frågan, som dock varje gång fallit på motståndet hos Första kammarens högermajoritet. Den sistnämnda kammarens partifördelning är alltså oförändrad, men i Andra kammaren har en betydande förskjutning partierna emellan ägt rum efter valen. Av kvinnorösträtts anhängare funnos i denna kammare före valen 101 liberaler och 64 socialdemokrater, summa 165; efter valen 71 liberaler och 73 socialdemokrater, summa 144. Av kvinnorösträtts motståndare, högern, funnos före valen 65 och efter valen 86. Alltså en förlust av 21 kvinnorösträttsvänner.

Realiter är denna förlust ej av så stor betydelse, ty i Andra kammaren kan ändå alltid påräknas majoritet för ett rösträttsförslag, även om denna kommer att något reduceras. Men sådana situationen nu är och sedan statsminister Hammarskjöld förklarar sig

Så länge mänskligheten icke erkänner vad kvinnan är, eller att hon är **människa** i ordets fulla bemärkelse, och detta är hon icke förrän hon erhållit de rättigheter, som hennes natur kräver och samhällets och mänsklighetens fördelar göra nödvändiga, så länge kan hon icke heller vinna den ställning, som henne med rätta tillkommer.

Fredrik Borg (1884).

icke ämna för riksdagen framlägga några frågor av partiskiljande natur, är en kungl. proposition icke att förvänta till denna riksdag. Däremot torde med all sannolikhet frågan komma fram i form av partimotioner. Det är nämligen av stor vikt att kvinnorösträtten blir behandlad vid denna riksdag, som är den sista i perioden, och som närmast är att betrakta såsom en fortsättning av den i mars upplösta lagtima riksdagen. Ett undanskjutande denna gång skulle betyda ett uppskov med frågans lösning av ytterligare 3 år.

Ytterst beror dock denna lösning icke på kvinnorösträtts anhängare i riksdagen, utan på dess nuvarande motståndare. Men underligt vore det väl, om icke kvinnornas — och alldeles särskilt högerkvinnornas — alltmåra vaknande politiska intresse, deras försvarsvilja, som tagit sig ett så starkt uttryck i den stora försvarspetitionen, och deras livliga deltagande i arbetet för de senaste valen skulle i någon mån ha rubbat högerpartiets ståndpunkt i fråga om kvinnorösträtten. Att behandla den som en *quantité négligable*, som gång på gång kan avvisas, torde ej längre vara möjligt om ej av andra skäl, så av hänsyn till de rösträttskrävande kvinnorna av högern.

En blick på frågans läge i vårt grannland, Danmark, denna gamla kulturstat med dess konservativa traditioner, kan vara nog så lärorik. Där står kvinnorösträttsfrågan inför sin omedelbara lösning i samband med den stora grundlagsändringen, och där ha män av alla partier i statens välförstådda intresse enats om denna gärd av rättvisa åt kvinnorna. När skola Sveriges män följa exemplet?

Stöd arbetet för kvinnans politiska rösträtt genom att ingå som medlem i närmaste rösträttsförening samt genom att prenumerera på Rösträtt för Kvinnor!

Ett trettioårsminne.

Striden för kvinnans rösträtt är inte en hastigt påkommen modesak, som åtskilliga vilja göra troligt. Det är nu nästan trettio år sedan, frågan om kvinnans politiska rösträtt första gången drogs inför den svenska riksdagen genom en motion av Fredrik Borg. Väl må det vara sant att detta kan betraktas såsom en enstaka företeelse, en ensam mans gärd av aktning och rättvisa mot kvinnorna, vilken kom långt före den egentliga rösträttsrörelsen bland de svenska kvinnorna själva. Men å andra sidan mottogs dock denna motion med ganska mycken välvilja i riksdagen. Fastän konstitutionsutskottet avstyrkte den emedan kvinnorna inte själva fordrat någon rösträtt, ansåg utskottet sig dock icke kunna påstå att kvinnan efter sin natur skulle sakna förmåga att bedöma politiska frågor, och motionen fick — så långt den gällde rösträtt men ej valbarhet — flera förespråkare både i utskottet och i Andra kammaren.

Den tankegång som ligger till grund för motionen och försvaret för den är också densamma som så småningom förde kvinnorna själva tillsammans i arbete för detta mål, det är den enkla sanningen, att kvinnan är **människa** och att staten bör vila på principen *rättvisa åt alla*. För all del vi veta, att rättvisan är ett mycket omodernt begrepp hos våra unghögerprofessorer, och att *statsnyttan*, sådan de själva uttolka den trätt i stället, men vi ha i alla fall en viss förkärlek för det där gamla förlegade begreppet, och tänka oss t. o. m. möjligheten av att det kunde bli modernt igen även inom statsvetenskapen. Säkert är åtminstone, att varje folkrörelse måste ha ett ideelt innehåll om den skall kunna gå segerrik framåt. Den rena egoismen kan nog sammanföra människor i tillfälliga förbund, men endast tanken på ett högt och rättvist mål kan hålla dem samman, när svårigheter och stridiga intressen komma splittrande emellan.

Därför vända vi med vördnad tillbaka till minnena från år 1884, och tänka med tacksamhet på den gamle idealisten, som ville hjälpa kvinnorna under en tid, då de själva togo de första

stapplande stegen ut till ekonomiskt och socialt oberoende och knappast ännu vågade hoppas på politiskt. Med vemod läsa vi den varma vädjan varmed han slutar sitt försvarstal för sin motion i Andra kammaren och ber denna slå ett slag i en av mänsklighetens största och viktigaste angelägenheter. "Svenska folket kan det. Detta lilla folk är nu i tillfälle, om det inser vikten av ifrågavarande reform, att gå i spetsen för hela den civiliserade världen. Detta lilla folk har många gånger förut tagit initiativet i mänsklighetens stora frågor; må denna kammare, med minnet härav icke nu tveka att i denna fråga handla på ett sätt, som skall hedra samma folk och, mina herrar, denna kammare skall snart äga lika stort rykte över hela jorden, som kom Gustaf II Adolf och Karl XII till del, och detta utan att utgjuta en enda droppe blod, endast genom att, i vad på densamma ankommer, ingjuta en droppe mera rättvisa i den fosterländska lagstiftningen."

Nu veta vi att det icke blev det svenska folket, som den hedern tillkom, utan ett annat litet folk här i Norden, också det en gång delaktigt i Gustaf Adolfs strider, som nu, provat i hårdare skiften än vi, bättre hävdade de gamla traditionerna om frihet och rättvisa.

Det är för resten egendomligt, att hr Borg i sitt yttrande berör ett annat land, vars kvinnor då också tycktes haft stora förutsättningar att bli de främsta, men som kanske komma att höra till de yttersta. Han säger nämligen: "Vad särskilt angår England och frågan om kvinnans politiska rösträtt där, så står den för närvarande på den punkt, att sannolikt redan vid nu instundande parlamentssession rösträtt beredes henne till det engelska parlamentet. Efter det den viktiga frågan lidit flera nederlag i parlamentet och senast i fjor då den föll på 16 röster, har nämligen Gladstone nyligen uppvaktats av 110 parlamentsledamöter, vilka begärt att han ville taga frågan om hand, och man kan, som sagt således med allt skäl antaga, att i England kvinnans politiska rösträtt med allra första skall erkännas."

Det hopp man satte till Gladstone blev emellertid som bekant ej fullbordat, och hans efterföljare i långt senare tid, mr Asquith, är honom i det avseendet lik. Hos oss var nog år 1884 frågan om kvinnans politiska rösträtt ännu ganska främmande för större delen av nationen, men i England hade den då i många år varit föremål för livlig agitation och hörde redan till den praktiska politiken. Sedan dess har striden fortgått i ytterligare trettio år, och de många svikna förhoppningarna ha nu drivit en del engelska kvinnor till full desperation. För åtskilliga av våra motståndare är suffragettdåden det enda de känna till och kunna tala om av allt som göres i världen för kvinnans rösträtt, men det göra de med dess större förnöjelse, medan det verk-

Damdräcker

tillverkas verkligt förstklassigt under ledning av akademiskt utbildad tillskärare. OBS! Full garanti.

A.-B. Londoner Herr- & Damskrädderi-Etabl.

37 Drottninggatan, 1 tr.

A. T. 225 19. R. T. 67 13. (A. F. 1629).

Svaluddens Pensionat

rekommenderas

R. T. Ulriksdal 17. A. T. Ulriksdal 85.

Postadr. Järva. Vördsamt Elin Johansson.

Frågobyran Kronan

Amanuensen C. Mothander

Mästersamuelsgatan 71, Stockholm. 10—4.

Alla juridiska uppdrag. Alla slags förfrågningar mot i kr. postföreskott. Specialitet: Barnuppföstringsmål.

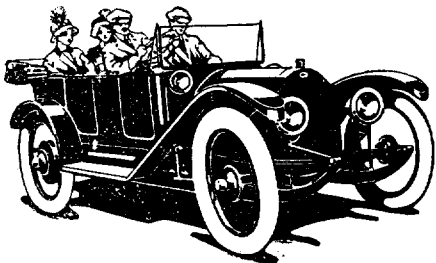
LAGERSONS

SKOMAGASIN

Jakobsgratan 18 - Fredsgatan 8

STOCKHOLMS GENTLEMEN-CHAUFFÖRSKOLA

Inneh. E. Göransson & J. Behn.

Utbildar chaufförer på kortaste tid. Separatkurs för damer. Skickliga lärare. Billiga priser. Eleverna få köra en timme varje dag ca 1 månad. Anmälningar emottagas hos Automobill. H. Kjellgren, Arsenalsgatan 8 D, Stockholm.

Ännu en politisk kvinnosammanslutning.

Under det något anspråksfulla namnet Kvinnorna har såsom en direkt frukt av en valkampanj ännu en politisk kvinnoförening sett dagen. Genom ett i dagspressen införd upprop, under tecknat av en del tydligen ur föreningen Frisinnade försvarsvänners kvinnliga arbetsutskott rekryterade namn, inbjudas Sveriges kvinnor att ingå i den nya föreningen, vars mål säges vara: 1) fördjupandet av de svenska kvinnornas politiska insikt, 2) att bringa kvinnorna till sådan politisk mognad, att de efter eget omdöme kunna välja det parti de vilja stödja. Såsom föreningens grundläggande idéer framhålls: ett effektivt försvar enligt sakkunskapens oefftergivliga krav; sociala reformer; kvinnans politiska rösträtt; kvinnoarbetets ekonomiska förbättring.

För att i enlighet med sitt program ta sig an kvinnornas politiska fostran anordnade föreningen redan vid starten en studiekurs i politik. Såsom föreläsare hade man bl. a. även lyckats värva dr. Lydia Wahlström och docenten Hilma Borelius. Det är att hoppas att genom medverkan av dessa både inom rösträttsrörelsen och kvinnorörelsen i allmänhet så väl beprövade krafter, den nya föreningen verkligen skall kunna bidra något till den vittomfattande upplysningsverksamhet bland landets kvinnor, som sedan årtal tillbaka på ett så framgångsrikt sätt bedrivs av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt. Det skadar icke att i detta sammanhang påminna om de stora samhällskurser, anordnade dels av L. K. P. R., dels av Stockholms F. K. P. R., som ägde rum i Stockholm åren 1907—1910, besökta av flera tusen personer, efterföljda av liknande kurser anordnade av F. K. P. R. över hela landet, och om de Bergman-Österbergska kurserna, som sedan 1912 fört samhällskunskapen ut även till landsbygds kvinnor, så att icke något län längre är oberört av rösträttsföreningens upplysningsverksamhet.

ligt tragiska i dessa förhållanden alldeles undgår dem. Minst av allt skulle det falla dem in att tänka, att någon skuld också kan låda vid Englands män, som i ett halvsekel kränkt och hänat sina landsmanninnors rätt. England som kunde blivit föregångslandet har i stället blivit ett fruktansvärt varnande exempel, medan de nordiska länderna gått i spetsen i Europa.

Det är bittert för de svenska kvinnorna att Sverige ej får räknas bland föregångsländerna och man måste fråga sig, om Sveriges kvinnor verkligen stå efter sina systrar i grannländerna i moraliskt och intellektuellt avseende, eller om det är Sveriges män, som stå efter i vidsynlighet och rättvisa. Vi stodo dock i första ledet i början. Men det är ofta en mycket lång och mödosam väg emellan idealistens trosvissa förhoppning och den slutliga segern. Om honom, idealisten-föregångsmannen, gäller vad Fredrik Borg själv sade om skalden, som visar vägen: "Han är alpen, på vilken solen kastar sina strålar, då mörker ännu råder i dalen."

Gulli Petrini.

Utbildningskurs för praktiskt socialt arbete.

GENTRALFÖRBUNDET FÖR SOCIALT ARBETE anordnar sin fjärde utbildningskurs för personer, som vilja ägna sig åt bostads- eller fosterbarninspektion, annat barnavårdsarbete, socialt arbete vid fabriker eller som i allmänhet önska förvärva social kunskap. Kursen börjar 1 oktober 1914 och pågår till sommaren 1915. Anmälningstiden utgår 1 juni 1914. Alla upplysningar meddelas efter hänvändelse till C. S. A:s byrå, Lästmakaregatan 6, Stockholm.

Gagnar det partiet?

Några intryck från en diskussion i Göteborgs socialdemokratiska ungdomsklubb.

"Det är ett alldeles särskilt nöje att tala för arbetarungdom, vare sig å sommarmarting, hembygdsfester, nykterhetsföreningar eller socialdemokratiska ungdomsklubbar, därför att man möter vakenhet och intresse, i stället för den blaserade överlägsenhet överklassungdomen lagt sig till med som sårmarke", hörde jag en gång en populär föreläsare säga, och jag vill till alla delar instämma i hans ord.

Det diskussionsämne jag blivit anmodad inleda var: "Kommer kvinnans politiska rösträtt att gagna det sociala reformarbetet?" — Ett tacksammare ämne för en rösträttskvinna kan väl ej erbjudas. Det är ju detta hela rörelsen går ut på: en rättvisare och människovärdigare samhällsordning.

Diskussionen pågick i två hela timmar vilket visar att delade meningar om den kvinnliga rösträtts betydelse funnos även bland den manliga arbetarungdomen. — Det är ju erkänt att fakta ändras fortare än övertygelsen, och utvecklingen inom kvinnovärlden har icke på något socialt eller ekonomiskt område gjort sig så starkt gällande som just inom arbeterskornas — det kvinnliga industriarbetets. Men det oaktat synes kvinnans politiska likvärde icke ha genomträngt medvetandet hos de manliga arbetarkamraterna mera på det industriella området, än inom andra förvärvsgrenar som nu äro tillgängliga för båda könen.

Under det så gott som alla erkänna frågan om kvinnans politiska rösträtt som en ofrånkomlig rättsprincip, göres den ändå till blott och bart en parti-fråga — "gagnar eller skadar den vårt parti?" Och då det okända alltid spelar en stor roll, så förringas värdet av ens eget gamla kända och vanliga.

Under det att högern hyser en panisk förskräckelse för "socialistkvinnor", d. v. s. alla kvinnor av arbetsskassen, så se socialdemokraterna med lika stor fasa på "kanonkvinnorna", såsom absoluta fiender till framåtskridandet.

Båda ha naturligtvis orätt, det är ju så, att den räddhågade sällan är klar-synt. Och vilket politiskt parti kvinnorna tillhöra få de nog — ehuru de ännu sakna rösträtt — beskyllningen för politisk likgiltighet i motsats till de andras. Högerkvinnorna voro nog de som risades strängast under den senaste krisen. Men detta hindrar inte att de stå som skrämmande buse för de andra partierna. Erfarenheten visar dock — vilket bestyrkts i den officiella "utredningen" — att där kvinnlig rösträtt införts, har ingen partiförskjutning ägt rum. Detta förhållande har påpekats otaliga gånger men ändå inte nog ofta ser det ut.

Den beskyllning för politisk likgiltighet som riktades till arbetarkvinnorna av deras manliga partikamrater bemöttes lika vackert som bevisande. — "Hur mången äkta man finns det väl" — frågade en kvinna, som erbjöd sig att en kväll stanna hemma hos barnen, medan hustrun går på ett möte? Hon var kanske intresserad som ogift, men bristen på samvaro med likasinnade, ständigt upptagen av omsorgen för barn och hem, försummad av mannen som i henne inte längre ser kamraten att utbyta tankar med, utan endast vad opraktiska hem- och hushålls-

förhållanden gjort henne till — en själslös arbetsmaskin. — "Vad ska en sån med politisk rösträtt", blir den nära liggande tankegången. Och emot denna nolla ställer han så överklasskvinnans politiska upplysning och — naturligtvis — konservatism som en överväldigande övermakt och följden: ingen av dem skall ha rösträtt, ty det vore till arbetsskassens skada.

"Det är inte sant att vi kvinnor äro likgiltiga för politik", protesterade en ung arbetarehustru. Och så berättade hon, att hennes man legat sjuk i fyra månader, att sjukhassan betalat för honom under de tre och att sjukhusets kamrer, övertygad om mannens oförmåga att göra rätt för sig, skickat räkningen till fattigvården. Då mannen blev upplyst härom, hänvisade han fattigvårdsombudet till hustrun, som sagt honom, att hon kunde betala hans sjukvård. — "Jag har föresatt mig", sade hon, "att om jag så skulle arbeta natt och dag, så skulle min man inte förlora sin rösträtt. Och jag höll ord. Hur jag kände det då han kunde gå fram till valurnan, tack vare mig, det kan jag inte säga. Jag kände mig emellertid inte ovärdig att själv ha rösträtt."

Att många andra kvinnor ha handlat på samma sätt och under stora försakelser under männens arbetsbrist och sjukdom sökt "rädda rösträtten" åt dem, vittnar kraftigt — lika kraftigt som försvarslistor — om att politisk vakenhet icke saknas hos Sveriges kvinnor, vilket parti de än tillhöra, eller om de stå "över" eller "utom" partierna.

Rättfärdighetsprincipen är i alla fall erkänd — åtminstone av vänsterpartierna — och det är ju första frågan.

Den andra bör vara: Vad är det för politik som inte tål vid rättfärdighet?

F. C.

Kvinnorösträtten och Romkongressen.

Såsom förut meddelats äger Internationella kvinnoförbundets femårsmöte rum i Rom den 5—14 maj och omedelbart därefter en kongress, till vilken inbjudan utfärdats av Italienska kvinnornas nationalförbund. På femårsmötets program upptar frågan om kvinnans politiska rösträtt ett framstående rum, men saknas däremot alldeles på programmet för den efterföljande kongressen. Denna uraktlåtenhet påpekades också genast i en indignerad artikel av Rosika Schimmer i Jus Suffragii, och de italienska kvinnornas L. K. P. R. anhöll hos nationalförbundet att frågan måtte uppföras på programmet, dock utan åsyftad verkan.

Då det för den italienska rösträttsrörelsen naturligen är av utomordentlig betydelse, att den stora publiken beredes tillfälle att höra de många framstående rösträttstalare, som under mötesdagarna samlas i Rom, anordnar Italiens L. K. P. R. ett stort offentligt möte i Rom den 15 maj med internationella talare. Alla kongressdeltagare inbjudes till detta möte, som är avsett att visa rösträttsens betydelse för genomförandet av alla de reformer, för vilka kvinnorna arbeta. Anmälningar om deltagande i mötet ställas till M:me la Prof:sa Anita Dobelli Zampetti, Via Ezio 19, Roma, Italien.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 4 29 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

47
Västerlånggatan
(t. d. Barnängens lokal).
ASTRID SÖDERQUIST
KAPPAFFÄR
1 Klass Damskrädderi.
Nyheter för säsongen inkomma dagligen.
Specialité:
J. A. WETTERGRENS FABRIKATER.

FILMS.

Mrs Chapman Catt har nyligen företagit en agitationsresa inom staten New York. På fem veckor deltog hon i 90 möten, som inbringade agitationskassan 20,600 dollars i kollekt.

De amerikanska rösträttskvinnorna ämna i år fra den 2 maj såsom nationell kvinnorösträttsdag. Åtgärder hava vidtagits för att få dagen förklarad såsom holiday och för att förmå arbetsgivare, att stänga tidigt och ge sina kvinnliga biträden ledigt. Arbetet för planens realiserande har överallt upptagits med entusiasm och en mångfald förslag till dagens värdiga firande hava framkommit.

På grund av bristande lagbestämmelser i ämnet ha de franska rösträttskvinnorna sökt göra gällande, att republikens författning icke lade hinder i vägen för kvinnornas utövande av sin medborgarrätt. För att framkalla ett prejudikat hade en del kvinnor anhållit, att få bli uppförda på röstlängderna. Genom domstolsutslag har lagens tolkning nu blivit fastslagen och kvinnorna nekade rösträtt.

Hollands kvinnor hava nu i likhet med Sveriges förra året igångsatt en namnsamling för politisk rösträtt för kvinnor. Arbetet för namnsamlingen inleddes med ett imponerande demonstrationståg genom Amsterdams gator. I detta deltog män och kvinnor ej blott från Amsterdam utan från alla delar av landet. Tåget avslutades med ett stort möte i vilket deltog över 3,000 personer, eller så många stadens största samlingslokal kunde rymma och litet till.

Cicely Hamilton's även i Sverige, tack vare fru Carlbergs utmärkta översättning, välkända rösträttspjäs "Hur kvinnorna få politisk rösträtt" har av rösträttsintresserade damer ur societeten med biträde av kända skådespelerskor uppförts på Künstlerhaus Teatern i Berlin.

En dansk kvinna, fru Margarete Bose, innehar för närvarande en professorstol i fysik vid universitetet i La Plata i Argentina. Professor Bose var den första kvinnan i Danmark, som tog doktorsgraden i kemi, och som innehade plats som assistent vid det kemiska laboratoriet vid Köpenhamns universitet.

En av de kinesiska rösträttskvinnorna, som särskilt gjort sig kända för deltagande i sitt lands frihetskamp, väntas komma till England för att där hålla en serie föredrag om sitt hemlands rösträttsrörelse.

Kvinnornas Dreadnought heter Englands allra nyaste kvinnorösträttstidning. Det är miss Sylvia Pankhurst, som, sedan hon skilt sig från sin mor och syster och förlagt sin verksamhet till östra London, är utgivare av den nya publikationen, vars prenumerantsiffror redan från första numret uppgick till 20,000. Tidningen utkommer en gång i veckan.

IVA
Alla damer böra ihågkomma att en god tvål är en viktig faktor vid kroppens vård. Använd endast **Civa-tvål** för tvättning av händer, ansikte och huvud. Använd **Civa-Tabletten** i hemmet vid särskador, tvättningar och för övrigt för alla hygieniska ändamål. Säljes överallt. Prov 1 Civa-tvål och Civa-tabletten erhålles mot insändande av Kr. 1:20 fraktfritt.
CIVA-FABRIKEN
Mästern Samuelsgatan 12 - Stockholm
Allm. Tel. 62 25. Riks Tel. 62 25.

Lungsiktiga!

En lungsiktig som av läkare hemskänts från sanatorium såsom obotlig har efter en tids användande av **Zenegin** återvunnit krafter, arbetsförmåga och nytt levnadsmod.
Zenegin försäljes i flaskor å 3:25 och 5:75.

Örtextraktfabriken Zenegin, Afd. S.
Centralpalatset, Stockholm.

Vår tids indiska kvinna.

En även utanför sitt lands gränser känd och i litterära kretsar högt uppskattad indisk skald, Mrs Sarojini Naidu, har nyligen vid ett besök i England i Londons Lyceumklubb, hållit ett mycket uppmärksammat föredrag om sitt hemlands kvinnor. Vi äro i tillfälle att återgeva huvuddragen av det intressanta föredraget.

"Vi äro kvinnor som stå vid gränsen", sade Mrs Sarojini Naidu, "vi stå vid gränsen mellan vår tid och framtiden. Det är möjligt att Ni ej förstå våra ideal, men jag ber Er komma ihåg att kvinnorörelsen sträcker sig över hela världen; i England är det rösträtt kvinnor begära, och i verkligheten är grundprincipen, på vilken alla olika skeden av kvinnorörelsen vila, den att kvinnorna sträva efter rättigheten att uppfylla sin bestämmelse."

Mrs Naidu berättade om den länge sedan förgångna lysande tid, då Indiens kvinnor kunde uppvisa en av de mest minnesvärda tavlorna i civilisationens historia — vid den tid då Indien var härden för en kultur, så överlägsen, att ekot därav ännu klingar som musik för Västerlandet. De bilder Indiens gamla epos upprulla äro ej blott legender, de äro levande verklighet. Kvinnorörelsen, som nyss börjat i Europa, fanns färdig i Indien för 4000 år sedan, då grunden för samhällets kultur var kamratskap och jämlikhet mellan man och kvinna; ingen handling i det dagliga livet, ingen högtidlig ceremoni kunde fullgöras utan kvinnornas medverkan. Så hade nedgången kommit, sade Mrs Naidu, förhållandena ha ändrats till det sämre, men nutidens indiska kvinna kan ej sätta sig något bättre mål före än att likna sina kvinnliga förfäder. Vi sträva efter att utveckla en rikare och djupare kvinnlighet genom att införliva med vår bildning de skatter Västerlandet kan giva oss och därigenom öka de möjligheter vi ha inom oss själva. Vi förbereda oss till att taga vår del av det stora fält av arbete och tjänande, där Västerlandets kvinnor redan nu sträva så onttröttligt.

Av det nu pågående praktiska arbete, som utföres av indiska kvinnor gav Mrs Naidu en allmän översikt. Bengalen, sade hon, har länge varit föregångslandet, nu framträder det särskilt som hemlandet för Rabindranath Tagore, som har fört fram Indien i jämbredd med Västerlandens folk; men i allt som blivit gjort har kvinnors arbete varit en pådrivande kraft. I Bombay finnas företag som fullt motsvara de som finnas i Europa och arbeta för de svaga, lidande och nödställda. I Madras, i Panjab, i de förenade provinserna, i de större infödda staterna börja livstecken visa sig, ett återuppvaknande av önskan att bli vad Indiens kvinnor varit i förgången tid — männens medarbetare. Kvinnor redigera tidningar och tidskrifter, de sköta sig utmärkt som läkare, i konst, litteratur, musik nöja de sig ej med att efterhärma Västerlandets kvinnor, utan de tävla med dem. Som talare överträffa de männen, ej endast i framförandet utan också i övertygande vädjan, i konsten att röra hjärtan; de resa från Indiens ena ända till den andra och tala till de enkla bönderna i byarna lika väl som till de stora stadernas bildade åhörarskaror.

Indiens kvinna, säger Mrs Naidu, är ännu lokalpatriotisk i sin tjänstvillighet och sin fosterlandskarlek, hon anser sin provins vara Indien; hon har ännu ej fått den vidare blicken på nationalitet. I vissa fall drar kastväsendet också gränser. Den muhammedanska kvinnan, ännu gömd bakom slöjan, har den större solidaritetskänsla, som betingas av hennes tro. Idealet för Indiens kvinna är att tjäna och hjälpa; bondkvinnan är den tjänande i sitt hem, de bildade kvinnorna utsträcka sin hjälpande och tjänande verksamhet från hemmet till byn, staden, provinsen, landet. Den muhammedanska kvinnan, har, trots att hennes röst ej får höras utanför hennes familj, mer entusiasm, vidare idealer, större förmåga att övervinna hinder. Mrs Naidu har i många år bott i Hyderabad, huvudstaden för Nizam-området. Hon be-

rättade om kvinnornas utmärkta arbete vid tiden för den olyckliga översvämningen för tre år sedan. De sade till männen: "Varför stå Ni förlamade? Vi äro här för att bistå Er, tjäna och hjälpa, om vi än måste behålla våra slöjor." Och de höllo ord.

Mrs Naidu ser framåt mot den tid, då Indiens kvinnor ha kommit över olikheterna i kast och trosbekännelse och blivit en stark, hjälpande makt i sitt land. Hennes tro är att männen skola som kamrater räcka kvinnorna handen och med glädje mottaga deras erbjudande att taga på sig sin del i tjänsten för samhället. "I Indien kan aldrig bli den antagonism och det organiserade motstånd mellan man och kvinna", sade hon, "som det skär i mitt hjärta att se i England, detta frihetens land. Hela världens kvinnor", tillade hon, "äro bundna tillsammans i ett frimureri som är starkare än ras och trosbekännelse, genom det stora lidandet och den stora glädjen att giva världen dess medborgare".

Under den korta diskussion som följde undrade en talare om ej Mrs Naidu var alltför optimistisk i fråga om den glädje varmed Indiens män skulle hälsa samarbetet med kvinnorna, då man tänkte på erfarenheterna från England, men uttalade den förhoppningen, att de ej skulle mötas av samma missräkningar och svårigheter som där. — Flera detaljer omtalades från det arbete indiska kvinnor utföra i våra dagar och särskilt framhölls att miss Cornelia Sorabji, en utbildad jurist, som på grund av sitt kön ej fått tillstånd att praktisera, av regeringen hade utsetts till juridisk rådgivare åt kvinnor, som ännu måste bära slöjan.

Högermotion i engelska överhuset.

Lord Selborne har i engelska överhuset väckt motion om rösträtt för kvinnor i enlighet med det rösträttsförslag, som för ett par år sedan framkom under namn av the Conciliation Bill (förlikningsförslaget). De konservativa kvinnornas rösträttsförening väddar till högern att stödja motionen.

Gifta kvinnor i stadens tjänst.

Lagarnas oeffterrättlighet.

Londons stadsfullmäktige ha fattat ett beslut, som blivit föremål för stor uppmärksamhet och livligt kommenterats såväl i den engelska pressen som annorstädes. Den hedervärda institutionen har i sin tjänst antagit tre kvinnliga läkare, men enligt bestämmelser, som äro gällande för kvinnor anställda i stadens tjänst, upphör befattningen i och med detsamma de ingå äktenskap. En av medlemmarna rev. dr. Scott Lidgett väckte förslag om att de tre läkarna skulles ställas utanför denna bestämmelse, men förslaget föll med 72 röster mot 30. Nu återstår intet annat än att försöka få grundbestämmelserna ändrade, såvida man icke vill riskera en omsättning bland de kvinnliga tjänstemännen, som kan komma att inverka i hög grad menligt på den kvinnliga tjänstemannakårens stabilitet och därigenom också på dess arbetsresultat.

Times upprullar i en ledande artikel, präglad av äkta engelsk humor, de scener, som komma att utspelas, då kvinnliga tjänstemän gifta sig, bli änkor eller skilda, avskedas, bli återtagna i tjänsten, gifta om sig och bli avskedade och antagna igen, ett verkligt katt- och rättsystem liknande det som tillämpas på de hungerstrejkande suffragetterna.

Samtidens kvinna.

En belgisk utställning.

Det är icke blott de svenska kvinnorna, som genom sin utställning Årsta komma att i sommar med ett nytt illustrationsprov bidraga till kvinnorörelsens historia. En liknande utställning förberedes även av de belgiska kvinnorna. I maj öppnas i Antwerpen en utställning, "Samtidens kvinna", ägnad att belysa kvinnornas ställning inom yrken och hantverk, på den lärda, konstnärliga och litterära banan, i hemmet och i det offentliga livet. I spetsen för utställningskommittén står madame Jean de Vos, hustru till Antwerpens borgmästare. Kommitténs arbete har överallt mötts med det största intresse och utställningen lovar att bli både vacker och lärorik.

Några reflexioner med anledning av professor Lehmanns Fremtidens Kvindesag.

EDV. LEHMANN: *Fremtidens Kvindesag*. V. Pios Boghandel. Köbenhavn. 68 sid. Pris 1 kr.

Den nya danska lundaprofessorns nya bok om den allra nyaste kvinnosaken — nämligen framtiden! — för ovillkorligen i minnet året 1896, som inom den svenska kvinnosaksvärlden fräste av ideliga debatter om Ellen Keys då nyutkomna broschyrer "Missbrukad kvinnokraft" och dess av polemiken framkallade efterföljare "Kvinnopsykologi och kvinnlig logik". Med det stilla behag, som längesedan utkämpade och avblåsta strider väcka minns man, hur debattens vågor då gingo höga i Uppsalas studentskerum och i dess kvinnliga studentförening, till vars diskussion i det stora kvinnliga dagsämnet Gertrud Adelborg, som representant för Fredrika-Bremer-Förbundet var inbjuden. Tänk, det var i de arkadiska tider, då kvinnorna i Sverige gingo omkring som lamm, de där icke pockade på rösträtt! Det kändes säkert den gången som en tagg någonstädes i själen, när Ellen Key i sin lilla broschyr kraftigt, men i förbigående, utan att kosta ord på en självklar sak, betonade kvinnornas rätt till medborgarskap — taggen träffade inte precis intellektet, ty i teorin visste man ju hur allt borde vara, men snarare det praktiska handlingssamvetet. Troligen banade den broschyren hos många kvinnor och hos långt flera män en genväg till k. p. r.-tanken. Det föreföll som själva Colum-

bi ägg detta, att man skulle ha rösträtt just för det att man var *kvinnor* — ett annat värde än mannen visserligen, men ett värde, som staten behövde till sin fullkomning. Argumenteringen för kvinnornas rösträtt här hemma i Sverige har hämtat många vapen ur Ellen Keys arsenal. Och har haft gott av dem. Kvinnor emellan ha vi mer än en gång prisat året 1896, som i god tid gav oss striden omkring Ellen Keys "Missbrukad kvinnokraft", så att rösträttsädden sedermera kunde göras i ett gammalt slagfält fruktbara jordmån.

För några år sedan framhöll den bekante spirituelle journalisten och författaren Gustaf Hellström, då bosatt i England, i ett kåseri i en svensk huvudstadstidning, hur förmånligt rösträttsrörelsen i Sverige tack vare Ellen Key hade det med sitt enkla fältrop: "vi vilja ha rösträtt just därför att vi äro kvinnor!" — medan kvinnorna i England, inspirerade av feminismens grand old man John Stuart Mill, ropade till männen: "Ni ha hållit oss förtryckta och fjättrade i årtusenden, men vänta Ni bara, när fjättrarna fallit och vi fritt få utveckla oss i alla riktningar, när vi väl få rösträtt, så bli vi snart lika bra och likadana som Ni!" — en utsikt som inte vidare lockade männen. Som stridsprojektiler i en förbittrad kamp slungade de båda könen i England varandra i ansiktet de respektiva snillen de under seklernas lopp skänkt mänskligheten.

Ett bollspel, vid vilket kvinnorna ohjälpligt kommo till korta, emedan de manliga snilleprojektilerna obestridligen voro både talrikare och tyngre, även å områden, där kvinnorna haft

full frihet att utveckla sig, såsom måleriet och musiken.

Hur allting upprepas och hur fort människorna glömma! I några referat i dagspressen av prof. Lehmanns skrift låter det som om hans synpunkter på kvinnosaken, särskilt hans kritik av Mill, vore ett alldeles nytt och välbehövt ord. Det är i själva verket alltsammans sagt av Ellen Key, vars namn prof. L. också nämner. Hon formulerade principstriderna i kvinnofrågan i dessa två enkla motsatta teser:

"Den fysiska könsskillnaden medför icke någon väsentlig psykisk artskillnad." Detta är Stuart Mill's åsikt.

"Den fysiska könsskillnaden medför en outplånlig psykisk artskillnad." Detta är Herbert Spencer's åsikt.

Och hon utvecklade då för snart 20 år sedan sin kritik av Mill's ståndpunkt och sin anslutning till Spencer's med en genial pregnans och en bestickande vältalighet, som kallade stormar av bifall och opposition till liv. Det är i stort sett just precis hennes konturteckning av kvinnornas särskilda art och särskilda gåvor och särskilda arbetsområden som — ehuru i en mycket blackare framställning — gå igen hos prof. Lehmann. Som direkt efterklang från Ellen Key ljuder hans anklagelse mot kvinnorörelsen att på det hela taget blott ha föralett en kvinnlig imitation av mannen, att i stället för en man och en kvinna, som komplementterade varandra, ha skänkt eller velat skänka världen två män, den ena utförd i mindrevärdig kopia. Även hos henne hörde vi vecklagan över kvinnornas betryck under en arbetsbörda, som ej utlöser deras bästa krafter, över det tyranni, som består i att i frihetens och likhetens namn bjuda samma växtvill-

kor åt olikartade plantor. Ellen Key fick på sin tid ett ovälkommet och av henne alldeles oväntat bifall från det i kvinnosaken svart reaktionära lägret. Man kan vara säker om, att prof. Lehmanns tal också faller som honung på reaktionens läppar. Men ur den stillsamma danske vetenskapsmannens alldeles opatetiska lilla skrift yra inga av de snilletts gnistor, som kunna tända en brand, i livaktigaste fall blir det en tidningspolemik.

Prof. Lehmann erkänner oförbehållsamt att kvinnosakens hittills gjorda frammarsch varit en historisk nödvändighet, att kvinnornas arbete utom hemmet och ekonomiska självständighet redan satt sin prägel så djupt i civiliserade staters samhällsliv, att inte ens den vildaste fantasi kan tänka dem utplånade.

"Var och en", säger han, "som har med arbete, med verksamhet, med handel och vandel att göra, skulles på det allra bestämdaste undanbedja sig den utsikten, att kvinnokraften i sin helhet skulles dragas ifrån arbetet. Det är en naturkraft vi här hava att göra med, obevlig och ibland obehaglig som alla naturkrafter. Det kan aldrig bli frågan om att på något vis bygga hinder för den. Det enda det möjligen kan bli tal om är att *reglera* den..."

Naturligtvis ryser en rösträttskvinna vid detta tal om att *reglera kvinnofrågan*. Vi se genast för oss en manlig riksdag, som reglerar rättslösa kvinnors arbetsvillkor. Prof. Lehmann stämmer oss i alla fall genast blidare, när han i omedelbart sammanhang fortsätter: "— — — om ett så mäktigt element överhuvud taget låter sig reglera." Och ändå blidare känna vi oss, när han vidgår att kvinnornas po-

Danska kvinnornas rösträtt.

En självklar sak, säger Politiken.

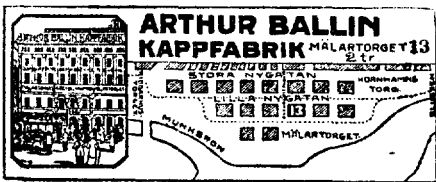
Framkastar man frågan, skriver "Politiken", vilka paragrafer i det nya grundlagsutkastet, som mest samla uppmärksamheten kring sig, kan svaret väl endast bli det, att det är de, varigenom privilegierad valrätt till landstinget avskaffas. Här har striden stått hetast, därför fäster sig allmänheten vid och gläder sig åt, vad här uppnåtts: avskaffande av alla privilegier.

Men tänka vi oss grundlagsutkastet under en annan synvinkel, nämligen från utlandets sida, är det ingalunda säkert, att betydelsen av just dessa paragrafer skall ådraga sig uppmärksamhet. Det är antagligt, att man utanför Danmark först och främst skall lägga märke till en helt annan av de många förbättringar, den nya författningen inför. Vi tänka här, som läsaren förstår, på kvinnornas valrätt och valbarhet. När denna reform här hemma icke väcker synnerlig uppmärksamhet, ehuru den helt enkelt fördubblar väljarantalet, ja, så är förklaringsen den, att det inte har stått minsta strid om den, utan alla partier, från de mest reaktionära till de mest radikala, ha varit eniga i den punkten. Den stora händelse kvinnornas fulla politiska frigörelse är, tycks skola försigga alldeles obemärkt, därför att den varit självklar i flera år, vid första tillfället. Och nu är tillfället här!

Rent grundlagstekniskt — om vi kunna bruka detta uttryck — innehåller kvinnornas emancipation i två ord. Den nya paragraf 30 börjar så: "Valrätt till folkettingen har en var man och kvinna" (og Kvinde). Tänkte man sig dessa två ord strukna, skulle — enligt hela grundlagstextens sammanhang — därmed också kvinnornas valrätt och valbarhet, både till folketting och landsting, vara strukna med det samma. Det är alltså dessa två ord — tillsammans åtta bokstäver — som ge utkastet till nya grundlagen dess allmänneuropeiska betydelse.

litiska medbestämmanderätt är villkoret för att ett sådant reglerande ingrepp från samhället skulle få betydelse och berättigande. Och nästan totalt lugnade känna vi oss, när vi erinra oss att han redan på sid. 30 i broschyren själv påpekat att alla värdesättningar i fråga om mäns och kvinnors olika anlag "kännbart" förvirras av de mångfaldiga övergångsformationer mellan man och kvinna, som mögnade kulturer alltid uppvisa.

Detta reglerande tycks emellertid vara kärnan i nöten, den stora framtids tanken i kvinnofrågan. Han erkänner, att man inte har minsta rätt att förebrå kvinnorna, att de efter industrins genombrott "kopierade männen", sökte samma arbete som de — kvinnorna "måste ju söka brödet, där det fanns". Han prisar det som en stor lycka för utvecklingen, att kvinnornas självförsörjning tog sitt första uppsving under liberalismens period, "i den fria konkurrensens tecken" (!). Därigenom har ett oundgängligt experiment blivit gjort. Tillräckliga erfarenheter äro ännu ej på långt när samlade, men tiden är inne att systematiskt börja göra rön, att från alla synpunkter väga, räkna och mäta vad kvinnan som släktets sunnda moder duger till, orkar och tål. En allsidig utredning med ett ord, på grund av vilken det en dag i en framtid skall i godo göras upp mellan manliga och kvinnliga medborgare, hur en verkligt statsnyttig arbetsfördelning könen emellan bör ordnas. Vi rösträttskvinnor ha i dag ingen anledning att opponera mot en så avlägsen utopi. Vårt villkor för bifall är blott, att den blir så pass avlägsen, att kvinnorna då inte bara ha rösträtt, utan också haft den så länge, att de med till-

ARTHUR BALLIN, Kappfabrik, Mälartorget 13, 2 tr.

Näst efter Norge blir Danmark nu den första suveräna stat i Europa, som ger kvinnorna full politisk likställighet med männen. Vi kunna samtidigt erinra, att på samma gång fastslås även i den nya rättegångslagen, för vars antagande det finns goda utsikter, med uttryckliga ord, att kvinnorna även kunna bli jurymän. Att det ur åldriga och ärevördiga konungariket Danmark, inom vilket man skulle tro hundraåriga traditioner djupt rotfästa, nu tar ett så stort och betydelsefullt steg framåt och ger kvinnorna den rätt, dem tillkommer, utan något förbehåll, såväl som utan betänkligheter eller någon som helst förutgående strid — det är ett faktum, som å ena sidan talar till fördel för rättfärdighetskänslan hos vårt folk, och å andra sidan är ägnat att genom det uppseende, det skall väcka i hela världen, ge den hårda kamp, kvinnorna i andra land måste föra för sin rätt och frihet mot gammal fördom och översitteri, ett mycket kraftigt och på sina håll kanske avgörande stöd.

Utbildningskurs för praktiskt socialt arbete.

Centralförbundet för socialt arbete anordnar, enligt vad av annons i dagens nummer framgår, under instundande läsår 1914 — 15 sin fjärde utbildningskurs för personer, som vilja ägna sig åt bostads- eller fosterbarnsinspektion, annat barnavårdsarbete, socialt arbete vid fabriker eller som i allmänhet önska förvärva social kunskap.

Anmälningstiden utgår 1 juni 1914. Alla upplysningar meddelas efter hänvändelse till C. S. A:s byrå, Lästmakargatan 6, Stockholm.

räkelig säkerhet lärt sig bruka detta underfundiga vapen. Och säkert är också den dag tillräckligt långt borta, då människorna hunnit förvandla det mänskliga arbetslivets bloddrypande djungel till ordentligt upprutade kalsängar, i vilka de båda könen förbjuda varandra att trampa galet. Prof. Lehmann ställer i utsikt att kvinnorna nog skola få nådigt tillstånd att påta i de allra flesta samhällets arbetsrutor, men att man kommer att starkt beskära den tid av dygnet, som det skall tillåtas dem att arbeta. "De åtgärder, man i det senare avseendet kommer att vidtaga, säger han "komma att bli alla strängare ju mer det blir fråga om hjärnarbete." Det är gott att påminna sig, att "man" i detta avseende enligt medgivande betyder män och kvinnor! På den grund våga vi väl hoppas, att "man" kommer att taga nödig hänsyn till de — också enligt medgivande — otaliga övergångsformerna mellan ur-mannen och ur-kvinnan, dessa besvärliga men faktiska produkter av övermogna och "degenererade kulturer", som så opassande trassla till ett i och för sig enkelt placeringsproblem!

I den mån staten ombildas till en sådan fullkomligt fungerande sorteringsmaskin menar prof. Lehmann, att man ersätter de gamla falska och ödesdigert vilseledande slagorden "jämlikhet, frihet och broderskap" med den verkligt förlösande formeln för organisation "skillnad, ordning — och broderskap". Det är underligt att i en lärd mans framställning finna en så opsykologisk vantolkning av den gamla frihetsdevisen. Den föddes väl just ur ett nyvaknat medvetande av samhället som en stor organism, vars arbetande lemmar

DAMKAPPOR - KOSTYMER

i minut till bestämnda fabrikspriser.

Måttbeställningar utföras förstklassigt och billigt.

En gros. OBS! Ingen butiklokal.

Margareta Hvitfeldts stipendieinrättning.

Den 27 januari 1913 anhöll de kvinnliga studentföreningarna i Uppsala, Lund och Göteborg hos konungen, att rättigheten att söka stipendium, avsett för studerande vid högre undervisningsanstalter, måtte utsträckas även till kvinnliga studerande av Bohus län och Göteborgs stift. I sitt nu färdiga "Utlåtande och förslag angående omorganisation av Kungl. och Hvitfeldtska stipendieinrättningen" hemställa kuratorerna till k. m:t, att de kvinnliga studentföreningarnas framställning "icke måtte vinna nådigt bifall".

Det enda skäl, som kan tänkas mot att utsträcka stipendierna även till kvinnor, vore att det skulle kunna splittra stipendieutdelningen. Men det är att beakta, att endast när det gäller att utestänga kvinnorna komma kuratorerna med talet om splittring, något för vilket de eljes så litet rycka tillbaka, att de halvt om halvt lovat Chalmerska institutet stipendier, om det blott kan skaffa sig titeln högskola. Med anledning härav skriver fl. mag. Elna Bengtsson i Göteborgs Handelstidning följande:

"Margareta Hvitfeldts testamente är ett verk av en varmhjärtad och vidsynt kvinna, och man måste taga för givet, att hon, om hon kunnat blicka in i framtiden och följa utvecklingens gång, med glädje skulle givit sin skärv till främjande av även kvinnornas bildningsarbete. Kuratorerna ha ej dragit i betänkande att av hänsyn till utvecklingen göra stora avvikelser från testamentets ursprungliga ordalydelse till förmån för vad de anse vara syftet och andan i detsamma.

Margareta Hvitfeldt har ej uttalat sig till förmån för kvinnliga studerande, men har ej heller med en stavelse antytt, att stipendierna skulle avse uteslutande manliga studerande. Hon talar nämligen om "ungdom", "studerande" och "prästers barn", uttryck vilka avse båda könen. Eftersom hon så sorgfälligt valt samkönade ord, har man därför full rättighet antaga, att Margareta Hvitfeldt, som var en mycket framsynt kvinna, tänkt sig möjligheten av kvinnor på studiebanan, ehuru hon i sitt testamente ej velat uttala en mening stridande emot sin tids åskådning. Personligen anser jag detta vara det mest vägande skälet till förmån för kvinnliga studerande, och jag har svårt att förstå hur man kunnat förbise detta."

Universitetskanslern har nu avgivit sitt yttrande över förslaget till omorganisation av Hvitfeldtska stipendieinrättningen samt därjämte bifogat yttrande bl. a. från Göteborgs nations i Lund inspektör samt lärarerna vid Stockholms och Göteborgs högskolor. Vad som i främsta rummet blivit föremål för anmärkningar är kvinnornas utestängande från rätt till stipendier, vilket anses vila blott på formella och ej på reella skäl. Såväl Stockholms som Göteborgs högskolas läraréråd vilja härvidlag ha en ändring i stadgarna genomförd och en sådan åtgärd förordas även av universitetskanslern.

Även Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse har känt sig uppfordrad att till konungen avlåta en skrivelse med underdånig hemställan att stipendier måtte utdelas icke blott till dem, som varit lärjungar i allmänna läroverk, utan att detta privilegium även utsträckes till elever av andra gymnasier samt att kvinnliga studerande, lika väl som manliga böra kunna påräkna understöd från stipendiefonden.

Då nu stipendieinrättningen står inför en genomgripande omorganisation, är det att hoppas att de kvinnliga studenternas, ur rättvisans och samhällsnyttans synpunkter berättigade krav måtte på vederbörligt sätt tillgodoses.

Använd L.K.P.R:s agitationsmärken.

på grund av sin oundgänglighet för det helas bestånd kunde göra anspråk på likställighet i människovärde? Vem har — bland tänkande människor — på långliga tider menat något annat med frihet än den frihet vi alla behöva just för samhällets egen skull, frihet att söka utveckla just det pund, varmed vi bäst kunna tjäna samhället?

All diskussion i kvinnofrågan löper i våra dagar med nödvändighet genast in på problemets aktuella praktiska brännpunkt, kvinnan och arbetet. Och det riktas än öppna, än förstuckna anklagelser mot kvinnorna för att i sin kamp för arbete och bröd blott söka sitt eget, men förbise familjens, samhällets och släktets väl och bestånd — den svartaste anklagelse för samhällsoduglig egoism, som kan resas i detta barnets och sociologins gemensamma århundrade. Prof. Lehmann bör ha ett obetingat instämmande, då han framhåller, att "antropologins krav i kvinnosaken" — avkommans tillräcklighet och bästa möjliga beskaffenhet — bör vara ett diktatoriskt maktspråk, från vilket ingen prutman gives.

Man får lämna därhän, om han anser båda dessa krav på en följande generation vara fyllda hos det "vimlande Yngel till Mödre i Syd og Mödre i Öst, enfoldige, trælboundne og frugtbaar Kvinder", om vilka han talar i "det sidste, mørke Perspektiv", ett litet avslutande mollackord under strecket, som tycks vara lösningen ditsatt med anledning av den politiska situationen.

Men försåvitt kvinnoosakskvinnorna anses vara detsamma som kvinnoosaken måste vi visa ifrån oss den anklagelse han riktar mot denna som "en enda stor försyndelse" mot hänsynen till ra-

sens goda fortbestånd, emedan denna hänsyn ej gjorts till "den princip, efter vilken varje steg regleras". Kvinnorna ha som bekant ej makt att reglera principerna för samhällsvärden och det är ofta kinkigt nog för dem att hålla sig själva och sina barn vid ett skralt liv. Annars är ju i den moderna argumentationen för kvinnorösträtten den rashygieniska synpunkten en av de allra starkast betonade. Kvinnorna — mödrarna måste tillsvidare gå i grottekvarnen, och det gäller i första hand att söka mildra deras villkor där. Och sedan i den mån man hinner sansa sig efter industrins lavinartade genombrott gäller det att komma till en acceptabel förlikning inte blott mellan mödrarna och industrin, utan mellan mänskligheten och industrin. Kvinnan och arbetet är det svåraste problemet, men mannen och arbetet är också ett problem. Inte heller för honom har det varit ett gott att mista ett rörligt och allsidigt arbete och förvandlas till en kugg i ett sotigt och dånande maskineri. Förf. till "Fremtidens Kvinder" har med rätta bekymmer om de unga flickor, vilkas arbetskraft exploateras i förtid. Men även om de på samma sätt misshandlade gossarna gälla hans ord: "det är rovdraft på släktet att göra kvarnar av dessa vattenfall." I kvinnors öron är det alltid ett misstänkt tal att endast orda om industrins faror för kvinnorna. Vi känna som både mäns och kvinnors mödrar. Och vi anse samhällsproblem framför andra vara att förvandla industrin från mänsklighetens blodiga gissel till dess gode tjänare.

Gerda Hellberg.

Nyheter för Våren

Stort och vackert sortiment
Billiga priser.

Crepon 75 och 85 öre pr meter
Frotté 120 cm. bred 1,75 pr meter
Zephyr, PERKAL, Muslin
Almedahls Bomullstyger.

Atelier för Beställningar

Garanti för välsittning, billiga priser.

ALFRED JAKOBSSONS Efr.

21 Storgatan 21.

Valbrev från Eringsboda.

Bittert kändes det, då jag vaknade val-söndagens morgon, att ej få lägga min röst för fäderneslandets väl. Först hade jag tänkt att utebliva från alltsammans, men jag kunde helt enkelt inte. Ut och bort till vallokalen måste jag. Jag kände att jag var ett med valmännen, även om vi hade skilda åsikter i övrigt. Min man hade gått tidigt ut, han satt med i valnämnden.

Alltså begav jag mig ut med en bunt valsedlar i muffen och gick så in bland den manliga valskaran. Några gubbar tittade på mig, liksom frågande: "Vad vill du här?" De flesta kände mig dock och visste att jag brukade vara med. Ensam kvinna har jag sålunda i flera år besökt varje kommunal- och kyrkostämman i min socken. Några valsedlar lyckades jag få lämna, men de flesta hade sådana förut. För övrigt hade alla partier sina ombud, som lämnade valsedlar. Min uppmärksamhet fästes vid det att några män kommo nedför trappan till vallokalen. Jag blev bestört, ty två av männen voro av socknens understödstagare och en av dem är sedan många år tillbaka av läkare förklarad sinnessjuk. Hade dessa fått rösta? Jag vände mig spörjande till första bästa. "Det ser verkligen ut så", blev svaret. Förvåningen i skaran blev allmän. Alla visste ju att, om de fått rösta, en olaglighet blivit begången. Då min man, vid uppehållet i valen, kom ut fick jag visshet, att de verkligen fått avgiva sina röster. De stodo upptagna i röstlängden, så det gick ej att ändra, fastän han opponerade sig mot, att deras röster avgåvos. Men i mitt hjärta svad det och svider ännu. Är detta svensk rättvisa? Dessa båda män, som av härvarande högerparti uppmannats komma och rösta, hade mottagit de valsedlar, som satts dem i händerna utan att veta, utan att förstå. Det är underliga förhållanden, att sinnessvaga män anses vara mera värdefulla för medborgarrättens utövande än våra varmhjärtade, fosterlands-älskande kvinnor.

Ej på länge glömma vi kvinnor i Eringsboda det slag, som sålunda valdagen riktades mot oss och för övrigt mot alla kvinnor i Sveriges rike.

Jenny.

Samhällets pelare.

Enligt vad som stått att läsa i dagspressen, inträffade vid sista riksdagsvalet i Örebro, att en stor del av de s. k. polis-kunderna hade glädjen att se sig för första gången i sitt liv, noterade som fullmyndiga medborgare. En av dem kom någon dag före valet och yttrade med sorgmodig min:

"Rösträtt har jag, men brännvin får jag inte köpa!"

»Arbetet ute i landet» överstår på grund av utrymmesskäl till nästa nummer.

Meddelande från V. U.

L. K. P. R:s årsberättelse för 1913 kan från och med den 8 maj rekvideras genom Rösträttsbyrån, Lästmakaregatan 6. Pris 10 öre pr ex., 8 öre då minst 10 ex. tagas.

Förutom Landsföreningens, lokal-föreningarnas och länsförbundens årsberättelser, en översikt av föreningarnas bildande och medlemsantal samt en förteckning över rösträttslitteratur, innehåller årsberättelsen denna gång, enligt av centralstyrelsemötet fattat beslut, en förteckning över föreningarnas ordförande och centralstyrelsens medlemmar dels under 1913 och dels under 1914 samt L. K. P. R:s stadgar. Någon särskild förteckning över ordförande och centralstyrelsemedlemmar kommer därför icke i år att utgivas.

Då årsberättelserna utgöra en värdefull historik över L. K. P. R:s hela verksamhet, är det att hoppas att alla intresserade rösträttskvinnor taga del av densamma. Ingen förening bör försumma att rekvidrera ett för sina medlemmar tillräckligt stort antal exemplar.

Akademiskt bildade kvinnors förening

utgav samtidigt med sitt 10-årsjubileum en "Matrikel över svenska kvinnor som avlagt examen vid universitet eller högskola i Sverige 1875-1914".

Det lilla häftet är utkommet i en tilltalande utstyrelse och torde för många vara särdeles välkommet som uppslagsbok. Matrikeln upptager namn på 434 medlemmar, deras födelseår, vilka examina de tagit samt de befattningar de innehaft och inneha. Då de kvinnor som avlagt akademisk examen äro så många, att de icke kunna äga personlig kännedom om varandra bör matrikeln utfylla ett behov för dem, vilka önska få reda på kamrater, arbetande inom samma fack och även för utomstående, som intressera sig för kvinnoarbetet i vårt land. Matrikeln tillhandahålls i bokhandeln till ett pris av kr. 1: 50.

Männen för dagen

heter en serie biografier över de män, som för ögonblicket utgöra förgrundsfigurerna i vårt politiska liv, och vars första del i dagarna utkommit på Svenska bokförlaget med Erik Thyselius som författare. I första häftet tecknas de båda partiledarna Lindman och Staaff. De följande delarna komma att behandla hrr Branting och Hammarskjöld, Edén och Trygger, Lindhagen och Thyrén. För dem som önska en opartisk och sakkunnig framställning av de mäns liv och verksamhet, omkring vilkas namn de politiska striderna nu stå, äro de små häftena livligt att rekommendera, och då priset därtill är satt så lågt som 25 öre, böra de kunna finna vägen till varje politiskt intresserad kvinnas hem.

KARL ERIKSSON

KLARABERGSGATAN 40, 1 tr., (Hiss)

1:a klass Herr- & Damskrädderi

Gentlemans taylor.
Tailleur pour dames.
Dräkter och kappor
senaste pariserstil fr.
kr. 60: — utföres
under full garanti.

Allm. Tel. 236 05

Riks Tel. Norr 507

E. SJÖSTRANDS Damskrädderi & Kappaffär

Västerlånggatan 69, I. Hantverkaregatan 8
STOCKHOLM

Första klass Damskrädderi.

Försälja Damsdräkter, Kappor, Ulstrar och Flickkappor
av goda svenska tyger till moderata priser.
Obs! Beställningar äfven då eget tyg tillsläppest.
Allm. Tel. 234 79, 241 65.

P. Paulssons Damskrädderi

Grefteuregatan 20 C, I.

Förstklassigt arbete till moderata priser.

Specialitet: **Tailor Made.**

Allm. Tel. 182 69.

Rikstel. Ö. 15 16.

Elektromek. Verkstaden STAR

(Innehavare O. Brokvist)

50 Linnégatan 50 — Sthlmstel. 269 69.
Tillverkar och uppsätter all slags belysning i automobiler och motorbåtar. Uppsätter automatapparater, ringledningar, glödljus etc. Reparerar båtmotorer och elektriska apparater av alla slag.

Herm. Schagers Tårtbageri

A. T. 131 64

Volmarystkullsgatan 15 A,
rekommenderar sina till-
verkningar av tårter.
Specialitet: **Kaffetårter.**
Namnsdags- o. födelse-
dagstårter på beställning,
som bemsändas till alla stadsdelar vid påringning.

Rösträtt för Kvinnors

nionde nummer för 1914 innehåller bl. a.:

Valresultaten ur kvinnorrösträttsynpunkt.

Ett trettioårsminne. Av dr Gulli Petri.

Gagnar det partiet? Av F. C.

Vår tids indiska kvinna.

Några reflexioner med anledning av prof. Lehmanns Fremtidens Kvindesag. Av Gerda Hellberg.

Danska kvinnornas rösträtt.

Margareta Hvitfeldts stipendiernättning.

Valbrev från Eringsboda. Av Jenny.

I öfver 40 år hafva syma-tiner tillverkat vid Husqvarna och fabriken har under hela denna tid målmedvetet arbetat på fabrikkets förbättrande. Resultatet härav har också blifvit att

Husqvarna

Symaskiner

numera räknas bland de främsta som frambringas. De tillverkas i flera typer och utföranden, så att de kunna erhållas efter hvars och ens behof samt säljas såväl kontant som på förmånliga afbetalningsvillkor

Skattefritt!

Skattefritt!

Heleneborgsg. 15. A. T. 31 64

Rekommenderas som en erkänd god och närmande måltids- och läskedryck.
Finnes på buteljer samt svagdricka på fat.

24 Upplandsgatan 24

— i tr. till vänster —

STOCKHOLM

HILDA HEDÉN

Dameklipping • Damskrädderi • Modeaffär

OBS! Specialité: **SORGBESTÄLLNINGAR**

Allm. Tel. 211 33

Hundägare!

Varje vår härjar den s. k. hundsjukan (valpsjukan) och borttrycker många goda jakthundar, vakt- och sällskapshundar från sina ägare. Ett säkert botemedel finnes i Professor »Schönats» Hunddekot, exp. i halvliterflaskor. Pris 2 Kr. pr flaska mot postförskott eller efterkrav.
Obs! Följ noga medföljande bruksanvisning.

A. G. Andersson

Västerlånggatan 68, Stockholm

Allm. tel. 206 68.

Riks tel. 144 68.

SVEA KAPPMAGASIN (A. BERGKRANTZ)

Järnagatan 13, Södertälje. Telefon 750.

Första Klass **Damskrädderi & Kappaffär**

REKOMMENDERAS.

Beställningar av Kappor, Promenad-, Sport- & Rid-dräkter emottagas och utföras till bestämd tid. Stillfult, välsittande och omsorgsfullt utfört arbete garanteras.

MODERNA TYGER.

BILLIGA PRISER.

John F. Larsson

ETABL. 1885

31 Västerlånggatan - Stockholm

Allm. Tel. 207 5

Specialaffär för **Siden, Manufaktur och Damkonfektion.**

STORT URVAL! BILLIGA PRISER!

OBS! Vid återopande af denna annons lämnas 5 % kassababatt.

Stockholms Ritkontor

rekommenderar sina i alla prislägen smakfulla och vackra handarbeten. Ritningar till broderier för klädningar utföras i extra vackra mönster.

Huvudaffär: **DROTTNINGGATAN 30.**

Filialer: Humlegårdsgatan 11, St Paulsgatan 1, Upplandsgatan 34.

E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola

..... (f. d. Villa Hult, Kneippbaden)

börjar den 1:sta Februari. Ämnena äro Husmoderskurs med enklare och finare matlagning. Skicklig kokfru undervisar i den finare matlagningen. Examinerad lärarinna i den enklare samt i teori. Övriga ämnena äro Sång, Musik, Målning, Språk (infödda lärarinnor), Konstslöjd, Kläd- och Linneseömnad, Handarbeten, Samaritkurs. Alla ämnena äro valfria. OBS! Den enda skola i Stockholm med hjälpension och där eleverna samtidigt ha ett gott hem. Unga flickor, som skola vistas i Stockholm, mottagas i hjälpension. Skolan är inrymd i ett nytt modernt hus invigd Strandvägen. Begär prospekt, varl utförliga upplysningar lämnas och där referenser av föräldrar till från skolan utgående elever finnas intagna.

Adr. E. HULTS KVINNIGA UTBILDNINGSSKOLA, Artillerig. 6, 2 tr., Stockholm. R. T. 118 86. A. T. 289 40.

P.A. Collijns

Extra Prima
o. Prima
Bomullslärf.
Marknadens
bästa
kvalitéer.

HEMMETS Vedsågeri & Kolaffär

34 & 36 Krukmakargatan 34 & 36, Stockholm.
Prima torr Björk-, Al- och Barrved, Antracit, Hus-
hålls- och Träkol samt Koks, såväl krossad som okros-
sad, till för dagen gällande priser.
OBS! Hemmets verksamhet bedrivs för upprättande
av fallna. Allm. Telefon 80 99.
Rikstelefon 70 84.

**ALLMANNA
PENSIONSFÖRSÄKRINGS-
BOLAGET**

meddelar

**Lifförsäkring
af alla slag.**

Lifförsäkringsbestånd:

Ca 46.340.000 kr.

Fonder:

Ca 6 mill. kr.

NYA HUSAPOTEKET STOCKHOLM

System: MIRTILLINE

är ett nytt Husapotek, en vegetabilisk naturprodukt,
ofelbart att använda mot Frost, Exem, Skoskav, Sår,
Blodförgiftning, Finnar, Pormaskar, Röd näsrot,
Reformar, Hudlöshet, Myggbett, Insektsstyg,
Svåra magplågor, Blindtarmsaffektioner, Hals-
åkomor etc. Klåda och plågor upphöra genast.
Prospekt och intyg från botade personer sändas mot
10 öre till svarsporto. Provbuckar 1,30 och 2 kr. mot
postförsändelse. Agenter antagas överallt. Skriv genast till

Nya Husapoteket S. M.
Stockholm 6.

Vår Mirtilline bör ej saknas i något hem.

Juridiska uppdrag.
Soliditetsupplysningar.
Placering av prima in-teckningar.
Försäkringar alla slag.

INKASSO-TAXA: 1 procent (minimum Kr. 1:-) jämte
porton och direkta utgifter, när laga åtgärder
icke behöva vidtagas.

AFFÄRSREGISTER

A.-B. Stockholms Folkbank
Klarabergsgat. 23, Kommendörsgat. 25, Upplandsgat. 15,
Fleminggat. 59, Lidingö Villastad.
Sparkasseräkning, kapitalräkning.
Insättningar fr. o. m. En krona.
Skriv eller gör ett besök!

Låt sy Edra Klädningar och Blasliv
hos fru "SVENNINGS" Syateljé
1 B Döbelnsgatan, Stockholm. Allm. tel. Br. 4652.
OBS!!! Mångårig praktik hos Nordiska Kompaniet och Sidenhuset.

Innan Ni köper
DAMER! VÅRHATT
besök
66 Billighetsbasaren 66
Västerlånggatan
Största sortering. Billigaste priser.

Damhattar

såväl eleganta som enklare, Barn- och Konfirmands-
hattar (fina och billiga), sorghattar och sorgartiklar all-
tid på lager. Vinterhattar realiserar. Götgatan 20, 1 tr.,
Stockholm, f. d. Stortorget 8, 1 tr.

**Anna Lindgrens
HEMBAGERI**
Gamla Stockholmsgatan 11, Södertälje
Rekommenderas.
Södertälje Allm. Tel. 674.

Osvikligt medel

mot Engelska sjukan (Ältan). Besök eller tillskriv Fru
A. Sandberg, Götgatan 35 ö. g. I, Stockholm.
Mottagning kl. 11-2 e. m.

D:r Elin Beckmans Hettluftsinstitut
Barnhusgatan 12. Rik. 105 52. Sthlms-Tel. Br. 45 52.
Rådfrågnings-tid: Vardagar halv 8-4.
Behandling av reumatism, gikt, efterbehandling av
ledsador, neuralgier, frostsador och vissa fall av bör-
jande ålderdomsbrand. OBS! Kan även anordnas i
patientens hem. (A. F. 1421)

Emma Hagelins Syateljé
flyttad till
Hornsgatan 45, 2 tr.
och rekommenderar mig fortfarande i benägen hägkomst.
Allm. Tel. 1774.

**E. H. Karlssons
BEGRAFNINGSBYRÅ**
29 Klara N. Kyrkogata (2:dra huset fr. Kungsg.)
ombesörjer begravningar. Order från landsorten
expedieras skyndsamt. A. T. 8409. Rik. N. 709.

Vaxholms Hotell
rekommenderas, inackordering mottages.
Vördsammast AUGUSTA KARLSSON.

Rättegångar

bouppteckningar, arvstvister, boskillnad, äktenskaps-
förord, lösöre köp, testamente, skilsmässor, barnupp-
fostringsmål, inkasseringar m. m. utföras fort o. billigt av
VÄRMALANDS ADVOKAT-INKASSOBYRÅ
R. T. 37 12. Götgatan 33, III tr. A. T. Br. 2900.
Skriftliga förfrågningar besvaras omgående.

I. Andrén

Fotografateljéer - Greffuregatan 24 B
REKOMMENDERAS.
Moderna fotografier. Moderata priser.
Allm. Tel. 22614.

**Aktiebolaget Feiths
Caféer & Konditorier**
Strandvägen 1
Drottninggatan 40

BERNHARD HELLQVIST
Dekorationsmålare
REKOMMENDERAS
STORGATAN 20 A. T. Öm 10 95

PLATSANSKAFFNINGSBYRÅ
VASA BYRÅN, Dalagatan 1 c, Stockholm, anskaffar
plats åt vårdinnor, lärarinnor, sällskapsdamor, sjuk- och
barnsköterskor, barn- och hushållsfröknar, hushållerskor
m. fl. Billigt arvode. Reellt bemötande.
R. T. 69 13. A. T. 128 94.

J. Wahlgren
7 Södermalmstorg 7. Grundad 1878.
UR- och Optisk Affär
OBS! Ingen fillal.
Uppdragningar pr år i hemmen verkställes punktligt.
Allm. Tel. Söder 168.

Ring upp Nexpressen
KARL MOBERG
26 Jakobsbergsgatan 26, Stockholm. Rikstelefon 67 48.
Sthlms Telefon 65 03, 116 86
vid behov av
libud, Transporter, Emballeringar, Flyttningar och Magasinering.

**Fröken Bjurholms
Privata Förlossningshem,**
Norrtullsg. 37, III tr., h., Stockholm. God inack. och
vård. Tyst och ogenerat. Läkare, speciall.
Allm. Tel. Vasa 2715. Rik. Tel. Vasa 416.

Återförsäljare och förbrukare.
Leclonchés vätelement, passande för ringledningar
telefonapparater etc., erhållas till billiga priser.
OBS! Egen tillverkning.
C. A. ERIKSSON
Saltmätaregatan 12 B. A. Tel. Vasa 72 37.

SÖDRA MODEMAGASINET
26 Bellmansgatan 26
Rekommenderas
moderna och stilfulla Hattar i billigaste priser.
Allm. Tel. 187 77.
Medlemmar af F. K. P. R. erhålla hög rabatt.

A. Magnussons Damskrådderi
Klarabergsgatan 42, 2 tr. Stockholm. Etabl. 1903.
Rekommenderas till benägen hägkomst med beställ-
ningar av Bal-, Soupe-, Sport- o. Promenaddräkter m. m.
Alla beställningar såväl finare som enklare utföres först-
klassigt och omsorgsfullt. Allm. Tel. 160 92.

Hilma Säflund
STOCKHOLM
TORSGATAN 28 Allm. Tel. 141 08
Lager av Klädda Damhattar o. Sorgsaker.
Tillverkning av Konstgjorda Blommor.

RAGNAR NILSSON
BAGERI OCH KONDITORI
49 Hornsgatan 49.
OBS! Endast 1:sta klass ingredienser. — Alla slags
efterrätter. — Kakor och tårter på beställning.
Allm. tel. 188 48.

EDLA SEVERIN
SYATELIER
Hornsgatan N:o 26, 2 tr. t. v.
Allm. Tel. Söder 53 43. STOCKHOLM.

DAMFRISÉRSALONGEN
Tegnérsgatan 35, 1/2 tr. Allm. Tel. Br. 48 50.
rekommenderar sina eleganta frisyrer. Champonering,
huvudmassage och hemkamningar utföras omsorgsfullt
och billigt. Manicure gives. Peruker uthyras.
Vördsammast ALICE RUNN.

Hantverksskolan för Blinda Kvinnor
STOCKHOLM
Klara Östra Kyrkogata 3. Allm. Telefon 211 87
Tillverkar alla slags korgarbeten. Rottingsflätning.
Billigt och starkt garanteras.

Märta Erikssons
Hotell och Pensionat.
13 STUREPLAN — STOCKHOLM
Rekommenderas.
Rik. S. Tel. 37 27. Allm. Tel. 113 28.

"Mor på Höjden"
Kaffeserveringen i det natursköna Haga, Stockholm.
Öppet endast under sommaren.
Vördsamt MARIA NILSON.

Extra fint Kaffebröd.
Hembakat, Limpor 3 st. 25 öre, Kaffebröd. 20 öres
påbröd pr kr.
HEMBAGERIET
Malmskillnadsgatan 60, ingång David Bagares gata.
Öppnas kl. 6 f. m.

Ovanligt billiga priser!
Till och med den 1 Juni. Från 2 kr. pr duss.
Ny modern fotograf-salong **KRONAN**
har i dagarna öppnats i Folkungagatan 12 A, 1 tr.
Välgjort arbete, prima material och reel behandling
utlovas. Förstoringar billigt!

bedgångsreumatism
och Nervvärk behandlas. Genom långva-
rig praktik uppnått goda resultat.
Ruth Jonsson: Sjuksköterska, Massös.
Referenser.
A. T. Öst. 46 49. Engelbrektsgatan 12, n. b.

Använd Renol!
Damer! Hårvatten utan fett. Gör det fetaste hår torrt
och smidigt. Bästa medel mot hårfall. Fäster
håret efter några behandlingar. Pris per flaska kr. 2:50.
Frisör Th. de Woul, Styrmanngatan 2, Stockholm.
Allm. 240 34.

Härmed rekommenderas mitt 1:sta klass **Damskrådderi**
och garanteras ett välgjort och välstående arbete till
moderat pris. OBS! Flyschkappor uppgåsar.
OBS! Tretioårig praktik.
Vördsamt **MATH. PETTERSON, Damskrådderi**
48 STUREGATAN 48. Allm. Tel. 198 14.

Ericssons Modeaffär
Birger Jarlsagatan 90, hörnet av Odengatan
STOCKHOLM
rekommenderas. Nyinkommet lager. Välgjort arbete.
Sorghattar på lager. Billiga priser. Allm. Tel. 247 24.
Gör ett besök. Medlemmar av F. K. P. R. erhålla rabatt.

KONSTTVÄTT.
Undertecknad har tagit kännedom om de bästa metoder
för rengöring på luftfri väg av alla sorters Gardiner,
kulörta broderier, äkta spetsar, klädningar, siden, ylle
och chiffon, promenaddräkter, damkappor m. m., m. m.
Allt till billigaste priser. Allm. Telefon 56. 2 51.
ANNA BOY, Hornsgatan 42, Stockholm.

**Alla sorters
Dam- o. Barnkläder**
beställas bäst och billigast
DAM- OCH BARNKONFEKTIONS-AFFÄREN
3 Uppsalagatan 3, Stockholm.
Allm. Tel. 183 24.

MÄRKNINGS-ATELIEREN
24 Mästersamuelsgatan 24
STOCKHOLM Allm. Tel. 203 25
Märkning för maskin, Hålsömnad och Stopning av
duktyg samt Fällning emottages. OBS. Rockmonogram.
Välgjort arbete! Billiga priser! Ingeborg Lindeberg.

Vårda hy och hår.
MANICURE. Hygienisk ansiktsbehandling m. vibrations-
massage. Smärtfri borttagning av generade hårväxt.
Medicinsk hårbehandling och hårfärg. Hudröer, hårv-
pastor, salvor och puder märkta "Astra". Fru Ingrid
Weyandt, Greffuregatan 27, II. Allm. tel. Öst. 80 25.

Stockholms Blusbasar
81 A DROTTNINGGATAN
Ständigt lager av: Damblusar i alla prislägen. Största
sortiment av strandkoffor. (Beställningar även efter
mått.) Klädningar och dräkter på beställning.
Tyger på lager. Allm. Tel. 148 78.

Lotten Janssons
Hem- och Finbageri
20 B GREFFUREGATAN 20 B
Allm. Tel. 183 59.
Obs! Endast första klass ingredienser. Alla slags Ka-
kor och Tårter på beställning.

Pensionat Klara
18 Klara Södra Kyrkogata 18, 1 tr. Hiss.
Allm. Tel. 80 72. (Intill Klara kyrka) STOCKHOLM. Allm. Tel. 80 72
REKOMMENDERAS!
Komfortabelt möblerade rum till moderata priser.
Hel inackordering eller endast Frukost och Middag.

Bada
Elektr. Ljusbad, Massagebad, Varmbad, Hålbud
4 Södermalmstorg 4.
2 tr. (Hiss.) Allm. Tel. 15 47.

Konserveringsapparater.
Köpas bäst och billigast hos **KARL LARSSON**,
Södertälje. Priskurant gratis på begäran, (nämn denna
tidning), vid parti billigare.

500 Divaner, nyklädda, välgjorda, i moquette, kostat
kr 90.— nu 60.—. I röd eller grön cotelin, kostat kr.
65.— nu 42.—. 500 Resämrassor, uppgiv mått,
1-mans kr. 12.—, 2-mans kr. 15.—. Ottomanoer kr. 18.—.
Liggstolar kr. 16.—. Spjällsoffor kr. 23.—. Liggstolar
kr. 13.—. Patentsoffor kr. 65.—. Begär realisationslista
MOBELFABRIKEN, adress LILJEHOLMEN.
Butik i Stockholm, Skepparegatan 41.

Gaskök, Primuskök, Lås o. Nycklar
repareras omsorgsfullt
Förteningar o. alla slags Lödningar
utföras å Reparationsverkstaden
61 Luntmakargatan 61, in på gården
Allm. Tel. Vasa 604 76. Ring, så hämta vi.

Svenska Bokföringsbyrå

Vasagatan 52, 1 tr. Kontorstid 10-2 e. m. Åtager sig förande av lagenliga räkenskaper efter nytt, dubbelt
bokf. system för handel, industri, hantverk, landbruk m. fl. fr. 2 kr. pr mån. **BOKSLUT, REVISIONER**
och deklarationer utföras raskt till moderata pris. **UPPLÄGGAR BOKFÖRINGAR** för alla branscher efter
moderna, arbetsbesparande metoder. **LÄMNA RÅD** i bokföringsarbete.

Kappor, Promenaddräkter, Klädningar & Barnkläder

färdig. Valsittande, gott arbete och
billiga priser. OBS! Promenaddräkter
— efter beställning från 45 kronor. —
Lovisa Lundgren
Fjällgatan 16, vid Katarinavägens ändpunkt
Saltsjöbadsfärd och hiss. Allm. Tel. Söd. 14 11.